

รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร
การประชุมปรึกษาหารือการตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบัน
ณ ห้องประชุม ดร.สง่า สรรพศรี ชั้น ๑ อาคาร วช.๑ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๘

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้มีข้อกำหนดให้ข้อเสนอการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในคนที่ประสงค์ขอรับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี จะต้องได้รับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน และ วช. มีนโยบายดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ให้มีมาตรฐานการปฏิบัติในระดับสากล ซึ่งมหาลัทธิราชภัฏมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันพลศึกษา และเครือข่ายในสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ได้แจ้งความประสงค์ที่จะจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบัน วช. จึงได้จัดการประชุมในครั้งนี้นี้ขึ้น โดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาต่างๆ ซึ่งประสงค์จะจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบัน เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังขั้นตอนการดำเนินการและซักถามข้อสงสัย ตลอดจนมอบหมายที่ปรึกษาในแต่ละสถาบัน เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติต่อไป

สาระสำคัญจากการประชุม

เภสัชกรหญิงโสภิต ธรรมอารี ที่ปรึกษาภารกิจมาตรฐานระบบวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการประชุม โดยได้แจ้งถึงที่มาของการจัดประชุมครั้งนี้ว่าสืบเนื่องจากที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้มีข้อกำหนดให้ข้อเสนอการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในคนจะต้องผ่านการพิจารณาและอนุมัติหรือเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนก่อนเริ่มดำเนินการวิจัย ซึ่ง วช. ได้ให้คำจำกัดความของการวิจัยในคนไว้ว่าเป็นกระบวนการศึกษาที่เป็นระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทางด้านสุขภาพ หรือวิทยาศาสตร์การแพทย์ ที่ได้กระทำต่อร่างกายหรือจิตใจของอาสาสมัครในการวิจัยหรือที่ได้กระทำต่อเซลล์ ส่วนประกอบของเซลล์ วัสดุสิ่งส่งตรวจ เนื้อเยื่อ น้ำคั่งหลังสารพันธุกรรม เวชระเบียน หรือข้อมูลด้านสุขภาพของอาสาสมัครในการวิจัย และให้หมายความรวมถึงการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ในส่วนของมหาวิทยาลัยหรือสถาบัน ที่มีสาขาทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ สาธารณสุข แพทย์แผนไทยประยุกต์ สหเวชศาสตร์ ตลอดจนการวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ฯลฯ มีงานวิจัยในมนุษย์ หรือเกี่ยวข้องกับมนุษย์จำนวนมากเพียงพอที่จะตั้ง คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย (Research Ethics Committee, REC) ของมหาวิทยาลัยหรือสถาบัน ขอแนะนำให้ดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยอ้างอิงตามมาตรฐาน REC (มคอจค) โดยให้มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการร่าง SOP” ทั้งนี้ วช. จะมอบ SOP Template ฉบับล่าสุดที่ได้ทบทวนกับกระทรวงสาธารณสุขให้ใช้เป็นต้นแบบฉบับร่าง ทั้งนี้ให้จัดการฝึกอบรมหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ให้แก่ผู้วิจัยทั้งมหาวิทยาลัยและคัดเลือกบุคคลที่สนใจงานด้านจริยธรรมการวิจัยในคนชุดหลัก รวมทั้งแต่งตั้งกรรมการสมทบซึ่งมีความเชี่ยวชาญหลากหลาย ครอบคลุมสาขาที่ทำวิจัยในมหาวิทยาลัย ดังนั้น จึงต้องมีคณะกรรมการหลักและกรรมการสมทบ ซึ่งมีศักดิ์ศรีและความรับผิดชอบเช่นเดียวกับกรรมการหลัก นอกจากนี้ ต้องดำเนินการหาห้องที่จะทำเป็น REC office และ

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบการทำวิจัยในมนุษย์ โดยตรง แต่หากมีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้ทำการวิจัยก็อาจมีความรับผิดชอบตามกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าว จึงได้มี แนวคิดในการจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย (Research Ethic Committee : REC) ขึ้น เพื่อให้ความเห็นชอบแก่โครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล กฎหมาย และจารีต ประเพณีของท้องถิ่นหรือประเทศ แต่ในส่วนของกรมบังคับคดีนั้น การจัดทำโครงการวิจัยไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ การทำวิจัยในมนุษย์ จึงไม่ต้องดำเนินการตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำองค์กรแต่อย่างใด

สรุป

การตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันขึ้นในกรมบังคับคดี จึงยังไม่มี ความเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ เนื่องจากตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และแนวทางสากล มุ่งเน้น ถึงพฤติกรรมทางการกระทำทางกายภาพในทางอาญาเป็นหัวใจสำคัญของจริยธรรมการทำวิจัย ดังนั้น กรมบังคับคดีจึงยังไม่อยู่ในข่ายที่ต้องดำเนินการตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำองค์กร

นางสาวดาเนียร วิทยากุล ผู้จัดรายงานการประชุม
นางสาวแก้วขวัญ คงหนู ผู้จัดรายงานการประชุม

ร่างคำแปลอย่างไม่เป็นทางการ
หลักการและแนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย
ในระบบยุติธรรมทางอาญา¹
(United Nations Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice Systems)

ก. อารัมภบท

1. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบยุติธรรมทางอาญาที่เป็นธรรม มีมนุษยธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยมีพื้นฐานอยู่บนหลักนิติธรรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นพื้นฐานการเข้าถึงสิทธิอย่างอื่น รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 11 ย่อหน้า 1 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights - UDHR)² ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่นำไปสู่การบรรลุสิทธิเหล่านั้น และเป็นหลักประกันสำคัญที่คุ้มครองความเป็นธรรมขั้นพื้นฐานและความไว้วางใจของสาธารณะต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
2. นอกจากนั้น ข้อ 14 ย่อหน้า 3 (d) ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights)³ ระบุว่า บุคคลทุกคนควรเข้าถึงสิทธิประการต่าง ๆ รวมทั้งการ “ได้รับการพิจารณาต่อหน้าบุคคลนั้น และสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ตนเลือก สิทธิที่บุคคลได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย หากบุคคลนั้น ไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย ในกรณีใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดยปราศจากค่าตอบแทน ในกรณีที่บุคคลนั้นไม่สามารถรับภาระในการจ่ายค่าตอบแทน”
3. ระบบการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นผล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรมทางอาญาที่เป็นผล อาจช่วยลดระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยที่สถานีตำรวจและสถานที่ควบคุมตัวอื่น ๆ ทั้งยังช่วยลดจำนวนนักโทษในเรือนจำ ลดโอกาสที่จะตัดสินคดีผิด ลดความแออัดในเรือนจำ และลดความคับคั่งของอรรถคดีในศาล และยังช่วยลดโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำหรือโอกาสที่จะตกเป็นผู้เสียหายซ้ำ ทั้งยังอาจช่วยคุ้มครองและป้องกันไม่ให้มีการละเมิดสิทธิของผู้เสียหายและพยานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ความช่วยเหลือทางกฎหมายยังอาจช่วยสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม โดยทำให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงกฎหมายมากขึ้น
4. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอาจมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเบี่ยงเบนการรับโทษหรือการใช้บทลงโทษและมาตรการที่มีพื้นฐานมาจากชุมชน อย่างเช่น มาตรการที่ไม่มีการคุมขัง ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบยุติธรรมทางอาญา ลดการใช้การควบคุมตัวและการคุมขังที่ไม่จำเป็น ทำให้นโยบายด้านยุติธรรมทางอาญามีเหตุผลมากขึ้น และประกันการใช้ทรัพยากรของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

¹ หลักการและแนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในระบบยุติธรรมทางอาญาได้รับการเสนอโดยคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice : CCPCJ) ในคราวประชุม สมัยที่ 21 กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ซึ่งต่อมาคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม ครั้งที่ 2012/15 ได้มีข้อมติแนะนำให้สมัชชาสหประชาชาติรับรอง และได้รับการรับรองเพื่อเป็นกรอบการดำเนินการของแต่ละรัฐภาคีสมาชิกในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ สมัยที่ 67 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2555

² มติที่ประชุมสมัชชาองค์การสหประชาชาติที่ 217 A (III)

³ มติที่ประชุมสมัชชาองค์การสหประชาชาติที่ 2200 A (XXI), ภาคผนวก

5. นำเสียดายที่หลายประเทศยังไม่มีทรัพยากรและความสามารถที่จำเป็น เพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับผู้ต้องสงสัย ผู้ที่ถูกแจ้งข้อหาทางอาญา นักโทษ ผู้เสียหายและพยาน
6. หลักการและแนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในระบบยุติธรรมทางอาญา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากมาตรฐานระหว่างประเทศและแนวปฏิบัติที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับ มีเป้าหมายเพื่อให้แนวทางกับรัฐเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานสำหรับระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายในงานยุติธรรมทางอาญา และเสนอองค์ประกอบอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในระดับชาติที่เป็นผลและยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย เป็นไปตามมติคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council) ที่ 2007/24 ในหัวข้อ “ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในระบบยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะในแอฟริกา”
7. เพื่อให้สอดคล้องกับปฏิญญาลีลองเวว่าด้วยการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในระบบยุติธรรมทางอาญาในแอฟริกา (Lilongwe Declaration on Accessing Legal Aid in the Criminal Justice System in Africa) และแผนปฏิบัติการลีลองเวว่าด้วยการบังคับใช้ปฏิญญา (Lilongwe Plan of Action for the implementation of the Declaration) หลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้เป็นไปตามแนวคิดกว้าง ๆ ว่าด้วยความช่วยเหลือทางกฎหมาย
8. ตามเป้าประสงค์ของหลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้ คำว่า “การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” หมายรวมถึง คำปรึกษา ความช่วยเหลือ และการเป็นตัวแทนทางกฎหมายให้กับบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ในฐานะเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา และสำหรับผู้เสียหายและพยานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นความช่วยเหลือที่ให้กับบุคคลที่ช่วยตนเองไม่ได้ หรือในกรณีที่สอดคล้องกับประโยชน์แห่งความยุติธรรม นอกจากนี้ “ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” ยังควรครอบคลุมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางกฎหมาย การเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมาย และบริการอื่นใดสำหรับบุคคล ทั้งโดยผ่านกลไกไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางเลือกและกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (restorative justice processes)
9. ตามเป้าประสงค์ของหลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้ บุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายจึงเรียกว่า “ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย” และหน่วยงานซึ่งให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายจะเรียกว่า “ผู้ให้บริการทางกฎหมาย” ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในเบื้องต้นได้แก่ ทนายความ แต่หลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้ยังเสนอด้วยว่า รัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายในฐานะผู้ให้บริการทางกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นองค์กรเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรกุศลด้านศาสนาและที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา หน่วยงานวิชาชีพและสมาคมต่าง ๆ และสถาบันวิชาการ การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายต่อบุคคลต่างชาติควรเป็นไปอย่างสอดคล้องกับข้อกำหนดตามอนุสัญญาเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ว่าด้วยการกงสุล (Vienna Convention on Consular Relations)⁴ และสนธิสัญญาระดับทวีภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

⁴ องค์กรสหประชาชาติ, Treaty Series, vol. 596, No. 8638

10. เป็นที่สังเกตว่า รัฐอาจใช้แม่แบบการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ทั้งในรูปของนายขอแรง นายเอกชน นายตามสัญญา การว่าความโดยไม่คิดมูลค่า สภานายความ ผู้ช่วยนาย และอื่น ๆ หลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้ไม่ได้สนับสนุนแม่แบบใดเป็นการเฉพาะ แต่ส่งเสริมให้รัฐประกันสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุมหรือคุมขัง⁵ ผู้ต้องสงสัย⁶ หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาทางอาญา โดยมีการขยายขอบเขตความช่วยเหลือทางกฎหมายให้ครอบคลุมถึงบุคคลอื่นที่มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมทางอาญาและมีการพัฒนารูปแบบโครงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่หลากหลาย
11. หลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้มีพื้นฐานจากการยอมรับว่า รัฐควรดำเนินชุดของมาตรการ ซึ่งแม้จะไม่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนกับความช่วยเหลือทางกฎหมาย แต่สามารถขยายผลในเชิงบวกของการกำหนดและ/หรือการหนุนเสริมระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นผล ตามความเหมาะสม ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบยุติธรรมทางอาญาและการเข้าถึงความยุติธรรมที่เหมาะสม
12. ยอมรับว่า บุคคลบางกลุ่มควรได้รับการคุ้มครองเพิ่มเติม หรือมีความเสี่ยงมากกว่า กรณีที่ต้องเกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมทางอาญา หลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้ยังกำหนดเงื่อนไขเป็นการเฉพาะที่ควรนำมาใช้กับผู้หญิง เด็ก และกลุ่มผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ
13. หลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้เกี่ยวข้องกับสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ซึ่งต่างจากสิทธิที่จะได้รับความสนับสนุนทางกฎหมายซึ่งเป็นที่ยอมรับในกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ควรมีการตีความเนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งในหลักการและแนวปฏิบัติเหล่านี้ว่า ให้ผลในเชิงการคุ้มครองน้อยกว่าข้อบัญญัติที่มีอยู่แล้วในกฎหมายและระเบียบระดับชาติ และอนุสัญญาหรือกติกาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคที่มีผลบังคับใช้ต่อการบริหารงานยุติธรรม อย่างเช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child-CRC)⁷ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women-CEDAW)⁸ และอนุสัญญาสากลว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของคนงานอพยพและสมาชิกครอบครัว (International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families - ICRMW)⁹ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ไม่ควรตีความว่ารัฐจะต้องปฏิบัติตามกฎบัตรระหว่างประเทศและภูมิภาคซึ่งตนเองไม่ได้ให้สัตยาบันหรือไม่ได้ให้ภาคยานุวัติ

⁵ คำว่า "การจับกุม" "ผู้ถูกควบคุมตัว" และ "ผู้ถูกคุมขัง" เป็นไปตามนิยามที่กำหนดไว้ในชุดของหลักการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการควบคุมตัวหรือการคุมขังไม่ว่าในรูปแบบใด (UN Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment) (มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 43/173, ภาคผนวก)

⁶ สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายของผู้ต้องสงสัยมีขึ้นตั้งแต่ก่อนการสอบปากคำ โดยเริ่มตั้งแต่พวกเขาตระหนักว่าตนเองตกเป็นบุคคลที่ต้องถูกสอบสวน และเมื่อพวกเขาตกอยู่ใต้การคุกคามจากการปฏิบัติมิชอบและการข่มขู่ อย่างเช่น อยู่ในสภาพที่ถูกควบคุมตัว

⁷ องค์การสหประชาชาติ, Treaty Series, vol. 1577, No. 27531

⁸ อ้างแล้ว vol. 1249, No. 20378

⁹ อ้างแล้ว vol. 2220, No. 39481

ข. หลักการ

หลักการ 1. สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

14. ยอมรับว่าความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบยุติธรรมทางอาญาที่เป็นผล ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนหลักนิติธรรม เป็นพื้นฐานในการบรรลุสิทธิอย่างอื่น รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และเป็นหลักประกันสำคัญที่คุ้มครองให้เกิดความเป็นธรรมขั้นพื้นฐานและความไว้วางใจของสาธารณะต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา¹⁰ รัฐควรประกันสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายในระดับสูงสุดที่เป็นไปได้ รวมทั้งในระดับของกฎหมายรัฐธรรมนูญ หากเหมาะสม

หลักการ 2. ความรับผิดชอบของรัฐ

15. รัฐควรพิจารณาว่าการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ด้วยเหตุดังกล่าว หากมีความเหมาะสม รัฐจึงควรพิจารณาออกกฎหมายและระเบียบเป็นการเฉพาะ และประกันให้มีระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายที่ครอบคลุม โดยเป็นระบบที่สามารถเข้าถึงได้ เป็นผล ยั่งยืน และน่าเชื่อถือ รัฐควรจัดสรรทรัพยากรบุคคลและการเงินที่จำเป็นให้กับระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายนั้น

16. รัฐไม่ควรแทรกแซงการทำงานของหน่วยงานที่คุ้มครองผู้ได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือไม่ควรแทรกแซงความเป็นอิสระของผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

17. รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิและพันธกรณีตามกฎหมายของตน โดยใช้ช่องทางที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อป้องกันความประพฤติดังกล่าวและการทำให้บุคคลอื่นตกเป็นผู้เสียหาย

18. รัฐควรพยายามส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับระบบยุติธรรมและหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง วิธีการฟ้องคดีต่อศาล และกลไกไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางเลือกอื่น ๆ

19. รัฐควรพิจารณานำมาตรการที่เหมาะสมมาใช้เพื่อให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการกระทำที่ถือเป็นความผิดทางอาญา รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดอื่น ซึ่งมีการกำหนดประเภทและการฟ้องคดีอาญาแตกต่างกันไป อันเป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อป้องกันการกระทำผิดทางอาญา

หลักการ 3. ความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับบุคคลผู้ต้องสงสัยหรือถูกแจ้งข้อหาทางอาญา

20. รัฐควรประกันว่าบุคคลใดที่ถูกจับกุม ควบคุมตัว ต้องสงสัย หรือถูกแจ้งข้อหาทางอาญาซึ่งมีโทษรวมทั้งโทษจำคุกหรือโทษประหาร ให้ได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

¹⁰ คำว่า "กระบวนการยุติธรรม" ให้เป็นไปตามนิยามที่กำหนดไว้ในแนวปฏิบัติด้านความยุติธรรมสำหรับผู้เสียหายและพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา (Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime) (มติคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติที่ 2005/20, ภาคผนวก) ตามเป้าประสงค์ของหลักการและแนวปฏิบัติฉบับนี้ คำดังกล่าวมีความหมายครอบคลุมถึงการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน การส่งตัวนักโทษ และความร่วมมือทางอาญาใด ๆ

21. ควรให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ไม่ว่าจะบุคคลดังกล่าวมีช่องทางเข้าถึงหรือไม่ ทั้งนี้หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ยกตัวอย่างเช่น ในคดีที่มีความเร่งด่วนหรือซับซ้อน หรือกรณีที่มีบทลงโทษค่อนข้างรุนแรง

22. เด็กควรสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน หรือมีเงื่อนไขน้อยกว่าผู้ใหญ่

23. เป็นความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ อัยการ และผู้พิพากษาที่จะประกันว่า ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตนซึ่งไม่สามารถหาทนายของตนเองได้ และ/หรือเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยง จะได้รับความช่วยเหลือให้เข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย

หลักการ 4. ความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับผู้เสียหายในความผิดทางอาญา

24. หากเห็นว่าเป็นการไม่ลำเอียงหรือไม่ละเมิดสิทธิของจำเลย รัฐควรจัดให้ผู้เสียหายในความผิดทางอาญาได้เข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย

หลักการ 5. ความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับพยาน

25. หากเห็นว่าเป็นการไม่ลำเอียงหรือไม่ละเมิดสิทธิของจำเลย รัฐควรจัดให้พยานผู้รู้เห็นอาชญากรรมได้เข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย

หลักการ 6. การไม่เลือกปฏิบัติ

26. รัฐควรประกันให้บุคคลทุกคนได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ไม่ว่าจะบุคคลดังกล่าวจะมีอายุ เชื้อชาติ สีผิว เพศสภาพ ภาษา ศาสนาหรือความเชื่อ ความเห็นทางการเมืองหรืออื่นใด เหล่ากำเนิดของชาติหรือสังคม หรือฐานะทางเศรษฐกิจ สัญชาติหรือถิ่นที่อยู่ การเกิด การศึกษาหรือสถานะทางสังคมหรือสถานะอื่นใด

หลักการ 7. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยพลันและอย่างเป็นผล

27. รัฐควรประกันให้มีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเป็นผลโดยพลัน ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

28. ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเป็นผล หมายรวมถึง ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายสามารถเข้าถึงผู้ที่ถูกควบคุมตัว โดยปราศจากอุปสรรค การเก็บข้อมูล การสื่อสารเป็นความลับ การเข้าถึงสำนวนคดี การมีเวลา และการอำนวยความสะดวกมากเพียงพอในการต่อสู้คดี

หลักการ 8. สิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อมูล

29. รัฐควรประกันว่า ก่อนจะมีการสอบปากคำและในระหว่างการควบคุมตัว บุคคลได้รับแจ้งถึงสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย และหลักประกันเชิงขั้นตอนปฏิบัติอื่น ๆ รวมทั้งผลที่อาจเกิดขึ้นจากการงดเว้นไม่ใช้สิทธิดังกล่าวโดยสมัครใจ
30. รัฐควรประกันว่า ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิในระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และข้อมูลเกี่ยวกับบริการช่วยเหลือทางกฎหมาย ซึ่งสาธารณชนสามารถใช้บริการได้โดยเสรีและสามารถเข้าถึงได้

หลักการ 9. การเยียวยาและหลักประกัน

31. รัฐควรกำหนดให้มีการเยียวยาและหลักประกันอย่างเป็นผล หากบุคคลถูกขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว หรือปฏิเสธการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือกรณีที่คุณคนไม่ได้รับแจ้งถึงสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเพียงพอ

หลักการ 10. ความเท่าเทียมในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย

32. ควรใช้มาตรการพิเศษเพื่อประกันให้มีการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างจริงจัง สำหรับผู้หญิง เด็ก และกลุ่มผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และรวมทั้งผู้สูงอายุ ชนกลุ่มน้อย ผู้พิการ ผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิต ผู้มีเชื้อเอชไอวีและผู้ที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ผู้ไร้สัญชาติ กลุ่มคนพื้นเมืองและกลุ่มคนดั้งเดิม ผู้ไร้รัฐ ผู้แสวงหาที่พักพิง พลเมืองต่างชาติ ผู้อพยพ และแรงงานข้ามชาติ ผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่นในประเทศ มาตรการเหล่านี้ควรตอบสนองความต้องการเป็นพิเศษของคนกลุ่มดังกล่าว โดยให้เป็นมาตรการที่อ่อนไหวด้านเพศสภาพและเหมาะสมกับอายุ

33. รัฐยังควรประกันว่า ควรมีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับบุคคลซึ่งอยู่ในพื้นที่ชนบท ท่างไกล และเสียเปรียบทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม และสำหรับบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มที่เสียเปรียบทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

หลักการ 11. ความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก

34. ในการตัดสินใจให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายใด ๆ ที่กระทบต่อเด็ก¹¹ ข้อคำนึงหลักควรเป็นผลประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กเอง
35. ควรให้ความสำคัญในเบื้องต้นกับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับเด็ก ทั้งนี้โดยให้สอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก เป็นความช่วยเหลือที่เข้าถึงได้ เหมาะสมกับอายุ มีความเป็นสหวิชาชีพ เป็นผล และตอบสนองต่อความต้องการทางกฎหมายและสังคมของเด็กเป็นการเฉพาะ

¹¹ "เด็ก" หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

หลักการ 12. ความเป็นอิสระและความคุ้มครองผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

36. รัฐควรประกันว่า ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างเสรี และอย่างเป็นอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐควรประกันว่า ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายสามารถปฏิบัติหน้าที่ทุกประการโดยไม่ถูกคุกคาม ถูกขัดขวาง ถูกข่มขู่ หรือถูกแทรกแซงอย่างไม่เหมาะสม สามารถเดินทางไป ให้คำปรึกษาและได้พบกับลูกความของตนอย่างเป็นอิสระ และมีการปกปิดเป็นความลับอย่างสมบูรณ์ ทั้งการทำงานภายในประเทศของตนและต่างประเทศ และสามารถเข้าถึงสำนวนฟ้องและสำนวนคดีที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อย่างเสรี และไม่ต้องได้รับผลกระทบและถูกข่มขู่ว่าจะถูกฟ้องคดีหรือถูกลงโทษด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารหรือด้านเศรษฐกิจหรืออื่น ๆ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ซึ่งถือว่าเป็นการทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานและหลักจริยธรรม

หลักการ 13. ความสามารถและการตรวจสอบได้ของผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

37. รัฐควรกำหนดให้มีกลไกเพื่อประกันว่า ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายมีการศึกษา ผ่านการอบรม มีทักษะและประสบการณ์ซึ่งเหมาะสมกับสภาพการทำงานของตน รวมทั้งเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับสิทธิและความต้องการของผู้หญิง เด็ก และกลุ่มผู้ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

38. ในกรณีที่มีการฟ้องร้องทางวินัยต่อผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย จะต้องมีการสอบสวนและตัดสินโดยพลัน โดยให้สอดคล้องกับหลักจรรยาบรรณของมืออาชีพ และให้หน่วยงานที่ไม่ลำเอียงเป็นผู้พิจารณา และเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์คดีต่อศาล

หลักการ 14. ความเป็นภาคี

39. รัฐควรยอมรับและส่งเสริมบทบาทของสมาคมทนายความ มหาวิทยาลัย ภาคประชาสังคมและกลุ่มและสถาบันที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอื่น ๆ

40. หากมีความเหมาะสม รัฐควรกำหนดให้มีรูปแบบความเป็นภาคีระหว่างรัฐกับเอกชนและรูปแบบอื่นเพื่อส่งเสริมขอบเขตของบริการช่วยเหลือทางกฎหมาย.

ค. แนวปฏิบัติ

แนวปฏิบัติ 1. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

41. ในการประเมินคุณสมบัติการเงินของผู้ที่ควรได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย รัฐควรประกันว่า:

(ก) จะไม่กีดกันบุคคลที่อาจมีกำลังการเงินสูงกว่าหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบ แต่ยังคงไม่สามารถว่าจ้างหรือยังคงไม่สามารถเข้าถึงทนายความในสถานการณ์ที่ควรได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย และใน

สถานการณ์ที่การได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย จะเป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรม จนเขาไม่ได้รับความช่วยเหลือเหล่านั้น

- (ข) ต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณสมบัติอย่างกว้างขวาง
- (ค) บุคคลที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเร่งด่วนระหว่างอยู่ที่โรงพัก สถานที่ควบคุมตัวหรือศาล ควรได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายในเบื้องต้น ในระหว่างที่มีการตรวจสอบคุณสมบัติเด็กจะต้องได้รับการยกเว้นจากการตรวจสอบคุณสมบัติเสมอ
- (ง) บุคคลที่ถูกปฏิเสธความช่วยเหลือทางกฎหมายอันเป็นผลมาจากการตรวจสอบคุณสมบัติ ย่อมมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำวินิจฉัยนั้น
- (จ) ศาลอาจสั่งให้บุคคลได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยที่เขาจะมีส่วนร่วมจ่ายหรือไม่ก็ตาม หากเป็นไปอย่างสอดคล้องกับประโยชน์แห่งความยุติธรรม และภายหลังการพิจารณาเงื่อนไขเฉพาะบุคคลหรือภายหลังการพิจารณาเหตุผลที่มีการปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
- (ฉ) ในกรณีที่มีการตรวจสอบคุณสมบัติใช้วิธีคำนวณรายได้ของครัวเรือน แต่สมาชิกในครอบครัวกำลังมีความขัดแย้งกัน หรือไม่สามารเข้าถึงรายได้ของครอบครัวได้เท่าเทียมกันให้นำเฉพาะรายได้ของบุคคลที่ร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายมาใช้ในการตรวจสอบคุณสมบัติ

แนวปฏิบัติ 2. สิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

42. เพื่อประกันสิทธิของบุคคลที่จะได้รับแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย รัฐควรประกันว่า:

- (ก) ต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งการให้บริการทางกฎหมายและวิธีการเข้าถึงบริการและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ชุมชนและสาธารณชนทั่วไปได้ทราบ ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลผ่านหน่วยราชการในพื้นที่และหน่วยงานด้านการศึกษาและศาสนา และผ่านสื่อมวลชน รวมทั้งอินเทอร์เน็ตหรือช่องทางอื่น ๆ ที่เหมาะสม
- (ข) ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลไปยังกลุ่มที่ห่างไกลและกลุ่มชายขอบ ควรใช้ประโยชน์จากรายการวิทยุและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ในภูมิภาคและท้องถิ่น อินเทอร์เน็ตและช่องทางอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแพร่ข้อมูลภายหลังมีการแก้ไขกฎหมายหรือประเด็นอื่นใดที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และการจัดประชุมเพื่อแจ้งให้ชุมชนทราบเป็นการเฉพาะ
- (ค) เจ้าพนักงานตำรวจ อัยการ ศาล และเจ้าหน้าที่ในสถานที่ซึ่งเป็นที่คุมขังหรือควบคุมตัวบุคคล ต้องแจ้งให้บุคคลที่ยังไม่มีตัวแทนทางกฎหมายได้ทราบถึงสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและหลักประกันในเชิงขั้นตอนปฏิบัติอื่น ๆ
- (ง) มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อให้ผู้ต้องสงสัยหรือผู้ถูกแจ้งข้อหาอาญาได้ทราบ และมีการประกาศข้อมูลเกี่ยวกับบริการช่วยเหลือทางกฎหมายตามโรงพัก สถานที่ควบคุมตัว ศาลและเรือนจำ ยกตัวอย่างเช่น การมอบจดหมายแจ้งสิทธิ หรือมอบเอกสารอย่างเป็นทางการอื่นใดให้กับผู้ที่ตกเป็นจำเลย รูปแบบการให้ข้อมูลเหล่านั้นควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ไม่รู้หนังสือ ชนกลุ่มน้อย ผู้พิการและเด็ก และข้อมูลเหล่านั้นควรอยู่ในภาษาที่พวกเขาเข้าใจได้ การให้ข้อมูลกับเด็กควรทำในลักษณะที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเขา

- (จ) ให้มีการเยียวยาอย่างเป็นผลสำหรับบุคคลซึ่งไม่ได้รับแจ้งอย่างเหมาะสมเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย การเยียวยาดังกล่าวอาจประกอบด้วย การห้ามไม่ให้ดำเนินคดีต่อไป การปล่อยตัวจากที่ควบคุมตัว การกักขังหลักฐานบางส่วนออกไป การยื่นคำร้องต่อศาล และค่าชดเชย
- (ฉ) มีกลไกตรวจสอบว่าบุคคลได้รับแจ้งข้อมูลอย่างแท้จริง

แนวปฏิบัติ 3. สิทธิอื่น ๆ ของบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา

43. รัฐควรนำมาตรการมาใช้:

- (ก) เพื่อแจ้งให้บุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญาทราบโดยทันทีถึงสิทธิที่จะไม่ให้ปากคำ สิทธิที่จะปรึกษากับทนาย หรือหากมีคุณสมบัติเหมาะสมให้สามารถปรึกษากับผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในช่วงที่ถูกสอบปากคำโดยเจ้าหน้าที่ และให้ได้ทราบถึงสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทนายที่เป็นอิสระหรือผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในระหว่างการสอบปากคำ หรือในขั้นตอนปฏิบัติอื่นใด
- (ข) ในกรณีที่ไม่มีเหตุผลที่น่ารับฟังอื่นใด ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสอบปากคำบุคคลกรณีที่ไม่มีทนายอยู่ด้วย ยกเว้นกรณีที่บุคคลแจ้งความยินยอมที่เกิดจากความเข้าใจและสมัครใจที่จะงดเว้นการใช้สิทธิให้ทนายอยู่ด้วย และกำหนดให้มีกลไกเพื่อตรวจสอบความสมัครใจของการให้คำยินยอมนั้น การสอบปากคำไม่ควรเริ่มขึ้นจนกว่าผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายจะมาถึง
- (ค) เพื่อแจ้งให้ผู้ถูกควบคุมตัวและผู้ต้องขังที่เป็นคนต่างชาติทุกคนทราบถึงสิทธิที่จะติดต่อกับสถานกงสุลโดยไม่ชักช้า โดยให้แจ้งในภาษาที่พวกเขาเข้าใจ
- (ง) เพื่อประกันว่าบุคคลได้พบกับทนายหรือผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยทันที หลังจากถูกจับกุม และให้มีการรักษาข้อมูลการติดต่อเป็นความลับอย่างเต็มที่ และมีการประกันให้เก็บข้อมูลการติดต่อในภายหลังเป็นความลับเช่นกัน
- (จ) เพื่อช่วยบุคคลที่ถูกควบคุมตัวไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ให้สามารถติดต่อกับสมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่เหมาะสมอื่นใดตามความต้องการโดยทันที เพื่อให้พวกเขาทราบถึงการควบคุมตัวและสถานที่ควบคุมตัวของเขา และให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงสถานที่ควบคุมตัวที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานผู้มีอำนาจอาจสั่งให้ชะลอการติดต่อออกไปหากมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด และหากเป็นไปตามกฎหมาย และในกรณีที่การแจ้งข้อมูลนั้นอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการสอบสวนทางอาญา
- (ฉ) เพื่อจัดให้มีบริการล่ามที่เป็นอิสระ ในกรณีที่จำเป็น และให้มีการแปลเอกสารหากมีความเหมาะสม
- (ช) เพื่อจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้คุ้มกัน หากจำเป็น
- (ซ) เพื่อจัดให้มีช่องทางติดต่อกับผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในโรงพักและสถานที่ควบคุมตัว
- (ฌ) เพื่อประกันว่าบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา ได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับสิทธิของตน และผลที่จะเกิดขึ้นหากงดเว้นการใช้สิทธิเหล่านั้น โดยเป็นคำอธิบายที่ชัดเจนและใช้ภาษาที่เรียบง่าย และมีความตั้งใจที่จะให้บุคคลดังกล่าวเข้าใจข้อความเหล่านั้น

- (ญ) เพื่อประกันว่าคุณจะได้รับแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับกลไกที่มีอยู่เพื่อการยื่นคำร้องกรณีที่เกิดการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายขึ้นมา
- (ฎ) เพื่อประกันว่าการใช้สิทธิของคุณจะไม่ส่งผลทำให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีอคติต่อคดีของเขา

แนวปฏิบัติ 4. ความช่วยเหลือทางกฎหมายในระหว่างรอการพิจารณาคดีของศาล

44. เพื่อประกันว่าคุณจะถูกควบคุมตัวสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยทันทีและอย่างสอดคล้องกับกฎหมาย รัฐควรใช้มาตรการ:

- (ก) เพื่อประกันว่าเจ้าพนักงานตำรวจและศาลไม่จำกัดสิทธิในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายของคุณที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญาโดยพลการ โดยเฉพาะระหว่างอยู่ที่สถานีตำรวจ
- (ข) เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ถูกควบคุมตัวอยู่ที่โรงพักและสถานที่ควบคุมตัวอื่นใด ทั้งนี้เพื่อให้มีการให้ความช่วยเหลือนั้น
- (ค) เพื่อประกันว่าคุณจะมีตัวแทนทางกฎหมายในขั้นตอนรอการพิจารณาและระหว่างการพิจารณาคดี
- (ง) เพื่อตรวจสอบและดูแลให้ปฏิบัติตามระยะเวลาขั้นสูงของการควบคุมตัวที่ห้องขังในโรงพักหรือสถานที่ควบคุมตัว ยกตัวอย่างเช่น โดยการแจ้งให้เจ้าพนักงานศาลคัดกรองคดีของคุณที่ถูกควบคุมตัวระหว่างรอการพิจารณาคดีเป็นประจำ เพื่อประกันว่าคุณที่รอการพิจารณาคดีได้รับการควบคุมตัวอย่างชอบด้วยกฎหมาย มีการปฏิบัติตามขั้นตอนของคดีในกรอบเวลาที่เหมาะสม และตรวจสอบว่าสภาพการควบคุมตัวสอดคล้องกับหลักประกันทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ รวมทั้งหลักประกันในระดับสากล
- (จ) เพื่อแจ้งให้บุคคลทุกคนในขั้นตอนที่ถูกส่งตัวเข้าสถานที่ควบคุมตัวได้ทราบถึงสิทธิตามกฎหมายของตน ระเบียบในสถานที่ควบคุมตัว และขั้นตอนในเบื้องต้นระหว่างรอการพิจารณาคดีของศาล รูปแบบการให้ข้อมูลเหล่านั้นควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ไม่รู้หนังสือ ชนกลุ่มน้อย ผู้พิการและเด็ก และข้อมูลเหล่านั้นควรอยู่ในภาษาที่พวกเขาเข้าใจได้ การให้ข้อมูลกับเด็กควรทำในลักษณะที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเขา การแจ้งข้อมูลควรทำโดยมีการตีพิมพ์หรือภาพประกาศอย่างเด่นชัดในสถานที่ควบคุมตัวแต่ละแห่ง
- (ฉ) เพื่อขอความร่วมมือจากสภาหรือสมาคมทนายและหน่วยงานภาคีให้จัดทำบัญชีรายชื่อทนายและผู้ช่วยทนาย เพื่อสนับสนุนระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเป็นองค์รวมให้กับบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา โดยเฉพาะระหว่างอยู่ที่โรงพัก
- (ช) เพื่อประกันว่าคุณทุกคนที่ถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา มีเวลา ได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการและการเงินอย่างเพียงพอ กรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเตรียมแก้ต่างคดีของตน และสามารถปรึกษาหารือกับทนายของตน โดยเก็บข้อมูลการติดต่อเป็นความลับทั้งหมด

แนวปฏิบัติ 5. ความช่วยเหลือทางกฎหมายในกระบวนการศาล

45. เพื่อประกันว่าบุคคลทุกคนที่ถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา ซึ่งมีโทษจำคุกหรือโทษประหาร สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในทุกขั้นตอนของศาล รวมทั้งการอุทธรณ์คดีและขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง รัฐควรนำมาตราการมาใช้:

- (ก) เพื่อประกันว่าจำเลยเข้าใจถึงคดีของตน และผลที่จะเกิดขึ้นจากการพิจารณาคดี
- (ข) เพื่อประกันว่าบุคคลทุกคนที่ถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา มีเวลา ได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการและการเงินอย่างเพียงพอ กรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเตรียมแก้ต่างคดีของตน และสามารถปรึกษาหารือกับทนายของตน โดยเก็บข้อมูลการติดต่อเป็นความลับทั้งหมด
- (ค) เพื่อจัดให้มีตัวแทนทางกฎหมายในทุกขั้นตอนของศาล โดยเป็นทนายที่จำเลยเป็นผู้เลือกหากมีความเหมาะสม หรือให้เป็นทนายที่ศาลหรือหน่วยงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นผู้กำหนดให้ โดยไม่คิดมูลค่า ในกรณีที่บุคคลไม่มีความสามารถที่จะชำระค่าจ้าง และ/หรือในกรณีที่สอดคล้องกับประโยชน์แห่งความยุติธรรม
- (ง) เพื่อประกันว่าทนายของจำเลยอยู่ร่วมในทุกขั้นตอนที่สำคัญ ขั้นตอนที่สำคัญดังกล่าวหมายถึงทุกขั้นตอนของกระบวนการทางอาญาซึ่งจำเลยจำเป็นต้องมีโอกาสขอคำปรึกษาจากทนาย เพื่อประกันสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม หรือในกรณีที่หากไม่มีทนายอยู่ด้วย อาจส่งผลกระทบต่อ การเตรียมตัวหรือการนำเสนอข้อมูลเพื่อต่อสู้คดี
- (จ) เพื่อขอความร่วมมือจากสภาหรือสมาคมทนายและหน่วยงานภาคีให้จัดทำบัญชีรายชื่อทนายและผู้ช่วยทนาย เพื่อสนับสนุนระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเป็นองค์รวมให้กับบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา โดยให้นำปรากฏตัวที่ศาลในวันที่กำหนด
- (ฉ) เพื่อสนับสนุนให้ผู้ช่วยทนายและนักศึกษากฎหมายสามารถให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับจำเลยระหว่างอยู่ในศาล โดยเป็นไปตามกฎหมายในประเทศ และให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของทนายที่ได้รับใบอนุญาต
- (ช) เพื่อประกันว่าผู้ต้องสงสัยที่ไม่มีตัวแทนทางกฎหมายและจำเลยทราบถึงสิทธิของตน ทั้งนี้โดยการกำหนดให้ผู้พิพากษาและพนักงานอัยการอธิบายถึงสิทธิเหล่านี้ให้พวกเขาเข้าใจด้วยภาษาที่ชัดเจนและเรียบง่าย

แนวปฏิบัติ 6. ความช่วยเหลือทางกฎหมายในช่วงหลังการพิจารณาคดี

46. รัฐควรประกันว่าบุคคลที่ถูกคุมขังและเด็กที่ถูกควบคุมตัวสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในกรณีที่ไม่มีบริการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย รัฐควรประกันว่าบุคคลดังกล่าวถูกคุมขังในเรือนจำอย่างสอดคล้องกับกฎหมาย

47. ตามเป้าประสงค์ดังกล่าว รัฐควรนำมาตรการมาใช้:

- (ก) เพื่อแจ้งให้บุคคลทุกคนในขั้นตอนที่ถูกส่งตัวเข้าสถานที่คุมขังและระหว่างถูกควบคุมตัว ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบของสถานที่คุมขังและสิทธิของตนตามกฎหมาย รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือ คำปรึกษา และการสนับสนุนทางกฎหมายอย่างเป็นทางการเป็นความลับ ช่องทางที่จะอุทธรณ์คดีสิทธิในขั้นตอนที่ถูกสอบสวนว่าละเมิดระเบียบของเรือนจำ และขั้นตอนการยื่นคำร้อง คำอุทธรณ์ การขอให้ปล่อยตัวในเบื้องต้น การขอภัยโทษ หรือการขอลดหย่อนโทษ รูปแบบการให้ข้อมูลเหล่านั้นควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ไม่รู้หนังสือ ชนกลุ่มน้อย ผู้พิการและเด็ก และข้อมูลเหล่านั้นควรอยู่ในภาษาที่พวกเขาเข้าใจได้ การให้ข้อมูลกับเด็กควรทำในลักษณะที่เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของเขา การแจ้งข้อมูลควรทำโดยมีการตีพิมพ์หรือภาพประกาศอย่างเด่นชัดในสถานที่ที่ผู้ถูกคุมขังเข้าถึงได้ตามปกติ
- (ข) เพื่อขอความร่วมมือจากสภาหรือสมาคมทนายและหน่วยงานภาคีให้จัดทำบัญชีรายชื่อทนายและผู้ช่วยทนาย เพื่อให้ไปเยี่ยมผู้ต้องขังในเรือนจำเพื่อให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่มีค่าใช้จ่ายกับผู้ต้องขัง หากเหมาะสม
- (ค) เพื่อประกันว่าผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทั้งนี้ในขั้นตอนการยื่นคำอุทธรณ์และการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการปฏิบัติและสภาพการคุมขัง รวมทั้งกรณีที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดระเบียบของเรือนจำอย่างร้ายแรง หรือกรณีที่ต้องการขอภัยโทษ โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่ต้องโทษประหาร รวมทั้งการยื่นคำร้องเพื่อขอลดหย่อนโทษและให้มีตัวแทนทางกฎหมายระหว่างการไต่สวนเพื่อขอลดหย่อนโทษ
- (ง) เพื่อแจ้งให้ผู้ต้องขังต่างชาติทราบถึงโอกาสที่จะย้ายกลับไปใช้โทษในประเทศของตน ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับความยินยอมของรัฐที่เกี่ยวข้อง

แนวปฏิบัติ 7. ความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับผู้เสียหาย

48. ในกรณีที่ไม่เป็นการปฏิบัติอย่างลำเอียงหรือไม่เป็นการละเมิดสิทธิของจำเลย และในกรณีที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายระดับประเทศที่เกี่ยวข้อง รัฐควรใช้มาตรการที่เหมาะสมหากเป็นไปได้ เพื่อประกันว่า:

- (ก) มีการให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ การดูแล การอำนวยความสะดวก และการสนับสนุนที่เหมาะสมต่อผู้เสียหายตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในลักษณะที่ป้องกันไม่ให้ต้องตกเป็นผู้เสียหายซ้ำอีกและการเป็นผู้เสียหายชั้นที่สอง¹²
- (ข) ผู้เสียหายที่เป็นเด็กควรได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายตามที่จำเป็น โดยสอดคล้องกับแนวปฏิบัติด้านความยุติธรรมสำหรับผู้เสียหายและพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา (Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime)¹³

¹² "การตกเป็นผู้เสียหายซ้ำอีก (Repeat victimization)" และ "การตกเป็นผู้เสียหายชั้นที่สอง" เป็นไปตามนิยามที่กำหนดในย่อหน้า 1.2 และ 1.3 ของภาคผนวกของ Recommendation Rec(2006) คณะกรรมการระดับรัฐมนตรีของสภายุโรป (Committee of Ministers of the Council of Europe) ที่มีให้กับรัฐภาคีในแง่ความช่วยเหลือต่อผู้เสียหายในคดีอาญา

¹³ มติคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติที่ 2005/20, ภาคผนวก

- (ค) ผู้เสียหายได้รับคำปรึกษาทางกฎหมายในแง่การมีส่วนร่วมของตนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญารวมทั้งโอกาสที่จะดำเนินคดีทางแพ่งหรือการร้องขอค่าชดเชยโดยผ่านการดำเนินคดีต่างหาก ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับกฎหมายในประเทศที่เกี่ยวข้อง
- (ง) ผู้เสียหายได้รับแจ้งโดยพลันจากตำรวจและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในเบื้องต้น (อย่างเช่น ผู้ให้บริการรักษาพยาบาล บริการด้านสังคม และสวัสดิภาพของเด็ก) เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับข้อมูล สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ความสนับสนุนและการคุ้มครองอย่างอื่น และวิธีการเข้าถึงสิทธิเหล่านั้น
- (จ) มีการเสนอและพิจารณาความเห็นและข้อกังวลของผู้เสียหายในขั้นตอนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กรณีที่ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนบุคคล หรือกรณีที่เป็นเหตุให้เกิดประโยชน์แก่ความยุติธรรม
- (ฉ) หน่วยงานให้บริการผู้เสียหายและองค์กรเอกชนสามารถให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับผู้เสียหาย
- (ช) มีการกำหนดกลไกและขั้นตอนปฏิบัติเพื่อประกันความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและระบบการส่งต่อที่เหมาะสม ระหว่างผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับผู้ปฏิบัติด้านวิชาชีพอื่น ๆ (อย่างเช่น ผู้ให้บริการรักษาพยาบาล บริการด้านสังคม และสวัสดิภาพของเด็ก) เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างรอบด้านเกี่ยวกับผู้เสียหาย รวมทั้งมีการประเมินสถานการณ์และความต้องการทางกฎหมาย จิตวิทยา สังคม อารมณ์ กายภาพ และการรับรู้เหตุผลสำหรับพยาน

แนวปฏิบัติ 8. ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

49. รัฐควรดำเนินการอย่างเหมาะสม เพื่อประกันว่า:

- (ก) พยานได้รับแจ้งโดยพลันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าตนเองมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูล สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ความสนับสนุนและการคุ้มครองอย่างอื่น และวิธีการเข้าถึงสิทธิเหล่านั้น
- (ข) มีการให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ การดูแล การอำนวยความสะดวก และการสนับสนุนอย่างเหมาะสมต่อพยานตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- (ค) พยานที่เป็นเด็กควรได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายตามที่จำเป็น โดยสอดคล้องกับแนวปฏิบัติด้านความยุติธรรมสำหรับผู้เสียหายและพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา
- (ง) มีการตีความและแปลถ้อยแถลงหรือการให้ปากคำใด ๆ ของพยานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างแม่นยำ

50. หากเหมาะสม รัฐควรจัดให้มีการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่พยาน

51. สภาพการณ์ที่เหมาะสมแก่การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่พยาน ได้แก่สถานการณ์ดังต่อไปนี้

- (ก) พยานเสี่ยงที่จะให้การอันเป็นปรปักษ์ต่อตนเอง

- (ข) มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยและสวัสดิภาพของพยาน โดยเป็นผลมาจากสถานภาพของตน
- (ค) พยานอยู่ในภาวะเสี่ยงอย่างยิ่ง โดยอาจเป็นผลมาจากมีความต้องการเป็นพิเศษ

แนวปฏิบัติ 9. การปฏิบัติตามสิทธิของผู้หญิงในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย

52. รัฐควรใช้มาตรการที่มีผลตามกฎหมายและเหมาะสม เพื่อประกันสิทธิของผู้หญิงในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย รวมทั้ง

- (ก) การนำนโยบายเชิงรุกมาใช้เพื่อกำหนดให้มีมิติเชิงเพศสภาพในนโยบาย กฎหมาย ขั้นตอนปฏิบัติ โครงการ และการปฏิบัติทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อประกันให้เกิดความเท่าเทียมด้านเพศสภาพและการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม
- (ข) การปฏิบัติตามขั้นตอนในเชิงรุกเพื่อประกันว่า หากเป็นไปได้ควรจัดให้มีทนายความหญิงสำหรับจำเลยและผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิง
- (ค) การให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาทางกฎหมายและบริการสนับสนุนด้านศาลในทุกขั้นตอนสำหรับผู้เสียหายจากความรุนแรงที่เป็นผู้หญิง ทั้งนี้เพื่อประกันให้สามารถเข้าถึงความยุติธรรมและหลีกเลี่ยงที่จะตกเป็นผู้เสียหายขั้นที่สอง และการเข้าถึงบริการเหล่านั้น ซึ่งอาจรวมถึงการแปลเอกสารทางกฎหมายตามที่ร้องขอหรือจำเป็น

แนวปฏิบัติ 10. มาตรการพิเศษสำหรับเด็ก

53. รัฐควรประกันให้มีมาตรการพิเศษสำหรับเด็กเพื่อสนับสนุนให้เด็กเข้าถึงความยุติธรรม ป้องกันการสร้างตราบาปและผลกระทบด้านลบที่เกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมทางอาญา รวมทั้ง

- (ก) ประกันสิทธิของเด็กที่จะมีทนายผู้รับผิดชอบเป็นตัวแทนทางกฎหมาย เพื่อดำเนินการในขั้นตอนที่อาจมีหรืออาจทำให้เกิดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ระหว่างตัวเด็กกับพ่อแม่ หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (ข) ช่วยเหลือเด็กที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา ให้สามารถติดต่อกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองโดยทันที และห้ามการสอบปากคำเด็กโดยไม่มีทนายหรือผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายคนอื่นอยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก
- (ค) ประกันสิทธิของเด็กที่จะให้มีการวินิจฉัยคดีโดยที่พ่อแม่หรือผู้อนุบาลเด็กอยู่ร่วมด้วย เว้นแต่จะเข้าไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก
- (ง) ประกันว่าเด็กสามารถปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการและเป็นอิสระและอย่างเป็นทางการลับกับพ่อแม่และ/หรือผู้อนุบาลเด็ก และตัวแทนทางกฎหมาย
- (จ) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายของเด็ก ควรทำในลักษณะที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเขา ในภาษาที่เด็กเข้าใจได้ และมีลักษณะที่อ่อนไหวต่อเพศสภาพและวัฒนธรรม การให้ข้อมูลกับพ่อแม่

แม่ ผู้อนุบาลเด็กหรือผู้ดูแลเด็ก ควรเป็นสิ่งที่กระทำได้จริงนอกเหนือจากการให้ข้อมูลกับเด็ก ไม่ใช่แค่เป็นทางเลือก

- (ฉ) หากเหมาะสมให้ส่งเสริมการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และประกันให้เด็กมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายในทุกขั้นตอนของกระบวนการที่การเบี่ยงเบนคดีสามารถทำได้
- (ช) หากเหมาะสม ให้สนับสนุนการใช้มาตรการและการลงโทษในทางเลือกนอกเหนือจากการควบคุมตัว และประกันว่าเด็กมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้การควบคุมตัวเด็กเป็นมาตรการขั้นสุดท้าย และให้ควบคุมตัวในระยะเวลาสั้นสุดเท่าที่เป็นไปได้
- (ซ) กำหนดมาตรการเพื่อประกันว่า การดำเนินคดีในศาลและขั้นตอนของฝ่ายบริหารมีบรรยากาศและลักษณะที่เปิดโอกาสให้มีการรับฟังความเห็นของเด็กโดยตรง หรือโดยผ่านตัวแทนหรือหน่วยงานที่เหมาะสม ในลักษณะที่สอดคล้องกับขั้นตอนปฏิบัติของกฎหมายในประเทศ คำนึงถึงอายุและวุฒิภาวะของเด็กซึ่งอาจเป็นเหตุให้ต้องมีการแก้ไขขั้นตอนปฏิบัติทั้งทางศาลและฝ่ายบริหาร และแนวปฏิบัติอื่น ๆ

54. ควรมีการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนของศาลหรือขั้นตอนอื่น ๆ และเกี่ยวข้องกับการแทรกแซงอื่น ๆ โดยควรมีกฎหมายที่ประกันการคุ้มครองเหล่านั้น โดยทั่วไปหมายถึงว่าไม่อาจมีการเผยแพร่หรือตีพิมพ์ข้อมูลทั่วไปหรือข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะในสื่อมวลชน ซึ่งอาจเปิดเผยหรือมีส่วนในทางอ้อมที่นำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ภาพของเด็ก รายละเอียดของเด็ก หรือของครอบครัวเด็ก ชื่อหรือที่อยู่ของสมาชิกในครอบครัวเด็ก เสียงหรือวิดีโอที่บันทึกไว้

แนวปฏิบัติ 11. ระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายในระดับชาติ

55. เพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายระดับชาติที่เป็นผล รัฐควรปฏิบัติตามมาตรการดังต่อไปนี้ หากเหมาะสม

- (ก) เพื่อประกันและส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเป็นผลในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สำหรับบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา และสำหรับผู้เสียหาย
- (ข) เพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับบุคคลที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวอย่างมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีคำพิพากษาจากศาลอันเป็นที่สิ้นสุดโดยเป็นผลมาจากการปฏิบัติมิชอบในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อให้มีการใช้สิทธิที่จะได้รับการไต่สวนคดีใหม่ การเยียวยา รวมทั้งการชดเชย การฟื้นฟู และการประกันว่าจะไม่เกิดซ้ำ
- (ค) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานยุติธรรมกับหน่วยงานด้านวิชาชีพอื่น ๆ อย่างเช่น ด้านบริการรักษาพยาบาล บริการด้านสังคม และผู้ทำงานสนับสนุนผู้เสียหาย ทั้งนี้เพื่อให้ระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายเกิดผลสูงสุด โดยไม่เป็นการปฏิบัติอย่างลำเอียงต่อสิทธิของจำเลย

- (ง) เพื่อสร้างความร่วมมือกับสภาหรือสมาคมทนายความ เพื่อให้มีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- (จ) เพื่อสนับสนุนให้ผู้ช่วยทนายสามารถให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในรูปแบบที่กระทำได้ตามกฎหมายในประเทศ หรือให้ความช่วยเหลืออย่างอื่นกับบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา โดยเฉพาะขณะที่อยู่ในโรงพักหรือสถานที่ควบคุมตัวอย่างอื่น
- (ฉ) เพื่อส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าประสงค์ในการป้องกันอาชญากรรม

56. รัฐยังควรใช้มาตรการ

- (ก) เพื่อสนับสนุนสภาหรือสมาคมทนายความในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย รวมทั้งการให้บริการรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแบบไม่คิดมูลค่า โดยให้สอดคล้องกับระเบียบและหลักจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพ
- (ข) เพื่อกำหนดมาตรการที่กระตุ้นให้ทนายทำงานในพื้นที่ที่เสียเปรียบด้านสังคมและเศรษฐกิจ (อย่างเช่น การยกเว้นภาษี การให้ทุนสนับสนุน และการให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางรวมทั้งเบี้ยเลี้ยง)
- (ค) เพื่อสนับสนุนให้ทนายรวมตัวเป็นกลุ่มอย่างสม่ำเสมอทั่วประเทศ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับผู้ที่ต้องการ

57. ในการออกแบบโครงการความช่วยเหลือทางกฎหมายระดับประเทศ รัฐควรคำนึงถึงความต้องการของบางกลุ่ม รวมทั้งผู้สูงอายุ ชนกลุ่มน้อย ผู้พิการ ผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิต ผู้มีเชื้อเอชไอวีและผู้ที่มีผู้ป่วยเป็นโรคติดต่อร้ายแรง ผู้ไร้สัญชาติ กลุ่มคนพื้นเมืองและกลุ่มคนดั้งเดิม ผู้ไร้รัฐ ผู้แสวงหาที่พักพิง พลเมืองต่างชาติ ผู้อพยพ และแรงงานข้ามชาติ ผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่นในประเทศ โดยให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ 9 และ 10

58. รัฐควรใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อจัดให้มีระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นมิตรกับเด็ก¹⁴ และมีความอ่อนไหวกับเด็ก โดยคำนึงถึงศักยภาพที่เติบโตของเด็ก และความจำเป็นที่จะต้องหาจุดสมดุลที่เหมาะสมระหว่างผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของเด็กกับสิทธิของเด็กที่จะให้ปากคำในขั้นตอนการพิจารณาคดี รวมทั้ง

- (ก) หากเป็นไปได้ กำหนดให้มีกลไกเฉพาะเพื่อสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นพิเศษสำหรับเด็ก และสนับสนุนให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นมิตรกับเด็กรวมกันเป็นส่วนหนึ่งกับกลไกทั่วไป
- (ข) กำหนดให้มีกฎหมาย นโยบาย และระเบียบเพื่อสนับสนุนความช่วยเหลือทางกฎหมาย ในลักษณะที่คำนึงถึงอย่างชัดเจนต่อสิทธิเด็กและความต้องการที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก รวมทั้งสิทธิที่จะ

¹⁴ "ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นมิตรกับเด็ก" เป็นการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับเด็กในขั้นตอนของคดีอาญา แพ่ง และปกครอง ซึ่งเป็นความช่วยเหลือที่เข้าถึงได้ เหมาะกับวัย มีความเป็นสหวิชาชีพและเป็นผล สามารถตอบสนองความต้องการด้านสังคมและกฎหมายที่หลากหลายของเด็กและเยาวชน ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นมิตรกับเด็กอาจรวมถึงทนายความและผู้ที่ไม่ได้เป็นทนายความ แต่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับกฎหมายเด็กและพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่น เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารอย่างเป็นผลกับเด็กและผู้ดูแลเด็กได้

ได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือด้านอื่น ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อการเตรียมตัวและการนำเสนอ ในการต่อสู้คดี สิทธิที่จะให้ปากคำในทุกขั้นตอนของคดีที่ส่งผลกระทบต่อตน กำหนดให้มีขั้นตอนตาม มาตรฐานเพื่อจำแนกผลประโยชน์ที่ดีที่สุด ให้มีความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และให้มีสิทธิในการพิจารณา การเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม

- (ค) กำหนดให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นมิตรกับเด็กที่สอดคล้องกับมาตรฐานและหลัก จรรยาบรรณตามวิชาชีพ ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งทำงานกับและทำงานเพื่อเด็ก ควรได้รับการ ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอเพื่อประกันว่ามีความเหมาะสมในการทำงานกับเด็ก หากเป็นไปได้
- (ง) ส่งเสริมโครงการอบรมความช่วยเหลือทางกฎหมายที่ได้มาตรฐาน โดยผู้ให้ความช่วยเหลือทาง กฎหมายซึ่งเป็นตัวแทนของเด็ก ควรได้รับการอบรมและมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กและประเด็นที่ เกี่ยวข้อง ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องและในเชิงลึก และสามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับเด็ก ได้ ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่ทำงานกับเด็กทุกคน ควรได้รับการอบรมแบบสหวิชาชีพในชั้น พื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเด็กและความต้องการของเด็กในวัยต่าง ๆ และเกี่ยวกับขั้นตอนปฏิบัติที่มีการ ปรับให้เหมาะกับเด็ก และการอบรมด้านจิตวิทยาและแง่มุมอื่นของพัฒนาการเด็ก ทั้งนี้โดยให้ความ ใส่ใจเป็นพิเศษต่อเด็กผู้หญิงและเด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นเมือง รวมทั้งมาตรการเพื่อ สนับสนุนการต่อสู้คดีของเด็กซึ่งมีสถานภาพผิดกฎหมาย
- (จ) กำหนดให้มีกลไกและขั้นตอนปฏิบัติเพื่อประกันความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและระบบการส่งต่อที่ เหมาะสม ระหว่างผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับผู้ปฏิบัติด้านวิชาชีพอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความ เข้าใจอย่างรอบด้านเกี่ยวกับผู้เสียหาย รวมทั้งมีการประเมินสถานภาพและความต้องการทาง กฎหมาย จิตวิทยา สังคม อารมณ์ กายภาพ และการรับรู้เหตุผลของเด็ก

59. เพื่อประกันให้มีโครงการความช่วยเหลือทางกฎหมายระดับประเทศที่เป็นผล รัฐควรจัดตั้งหน่วยงานให้ ความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อจัดให้มี บริหารงาน ประสานงาน และติดตามการให้ความช่วยเหลือทาง กฎหมาย โดยหน่วยงานดังกล่าวควร

- (ก) ปลอดภัยจากการแทรกแซงที่ไม่เหมาะสมทางการเมืองหรือศาล สามารถตัดสินใจอย่างเป็นอิสระจาก รัฐบาล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ไม่ควรตกอยู่ใต้การสั่งการหรือควบคุม หรือการคุกคามด้านการเงินของบุคคลหรือหน่วยงานใดที่กระทบต่อความสามารถในการทำงาน ไม่ ว่าจะมีโครงสร้างการบริหารงานอย่างไร
- (ข) มีอำนาจที่จำเป็นที่จะให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย รวมทั้งการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ การกำหนด บริการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับบุคคล การกำหนดหลักเกณฑ์และการรับรองผู้ให้ความ ช่วยเหลือทางกฎหมาย รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ของการอบรม การกำกับดูแลผู้ให้ความ ช่วยเหลือทางกฎหมาย และการจัดตั้งหน่วยงานอิสระเพื่อรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับผู้ให้บริการ และ การประเมินความต้องการความช่วยเหลือทางกฎหมายในระดับชาติ และอำนาจที่จะจัดทำ งบประมาณของตนเอง
- (ค) ร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านงานยุติธรรมและหน่วยงานภาคประชาสังคมเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ ในระยะยาว เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาและความยั่งยืนของความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(ง) รายงานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทราบเป็นระยะ

แนวปฏิบัติ 12. งบประมาณสำหรับระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายระดับประเทศ

60. จากการยอมรับถึงประโยชน์ของบริการช่วยเหลือทางกฎหมาย รวมทั้งประโยชน์ในแง่การเงินและการประหยัดต้นทุนในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หากเหมาะสม รัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียงและเป็นการเฉพาะให้กับบริการช่วยเหลือทางกฎหมายที่สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งการกำหนดกลไกด้านงบประมาณเป็นการเฉพาะและมีความยั่งยืนเพื่อสนับสนุนระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายในระดับชาติ

61. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว รัฐควรใช้มาตรการ

- (ก) จัดตั้งกองทุนความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อสนับสนุนโครงการความช่วยเหลือทางกฎหมาย รวมทั้งโครงการนายขอแรง การสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายของสภาหรือสมาคมทนายความ การสนับสนุนคลินิกกฎหมายของมหาวิทยาลัย และการให้ทุนหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานอื่น รวมทั้งหน่วยงานผู้ช่วยทนาย เพื่อให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมายทั่วทั้งประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ที่เสียเปรียบด้านเศรษฐกิจและสังคม
- (ข) กำหนดกลไกงบประมาณเพื่อส่งมอบทุนให้กับโครงการให้กับกิจกรรมให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย อย่างเช่น
 - (i) จัดสรรให้ตามสัดส่วนของงบประมาณงานยุติธรรมทางอาญาของรัฐ เพื่อให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมายที่สอดคล้องกับเงื่อนไขเพื่อให้เกิดระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเป็นผล
 - (ii) ใช้งบประมาณที่ได้มาจากกิจกรรมที่เป็นความผิดทางอาญา เช่นที่ได้มาจากการยึดหรือค่าปรับ เพื่อสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายกับผู้เสียหาย
- (ค) จำแนกและกำหนดมาตรการที่กระตุ้นให้ทนายทำงานในพื้นที่ที่เสียเปรียบด้านสังคมและเศรษฐกิจ (อย่างเช่น การยกเว้นหรือลดภาษี การลดภาระเงินกู้ยืมของนักศึกษา) ข
- (ง) เพื่อประกันให้มีการกระจายงบประมาณอย่างเป็นธรรมและมีสัดส่วนเหมาะสมระหว่างหน่วยงานฟ้องคดีและหน่วยงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

62. งบประมาณความช่วยเหลือทางกฎหมายควรครอบคลุมบริการทุกประเภทที่ให้กับบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม ตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกกล่าวหา หรือถูกแจ้งข้อหาที่เป็นความผิดทางอาญา และผู้เสียหาย ควรจัดสรรงบประมาณเป็นพิเศษและพอเพียงเป็นค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี อย่างเช่น ค่าใช้จ่ายในการทำสำเนาแฟ้มและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการรวบรวมพยานหลักฐาน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพยานผู้เชี่ยวชาญ พยานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนักสังคมสงเคราะห์ และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การจ่ายเงินควรทำอย่างสม่ำเสมอ

แนวปฏิบัติ 13. ทรัพยากรบุคคล

63. หากเหมาะสม รัฐควรจัดให้มีกำลังเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอและเป็นการเฉพาะ เพื่อสนับสนุนระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการ
64. รัฐควรประกันว่า บุคลากรซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายมีคุณสมบัติและผ่านการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมกับบริการที่จัดทำ
65. ในกรณีที่เกิดการขาดแคลนทนายที่มีคุณสมบัติเหมาะสม การให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมายยังอาจเปลี่ยนเป็นบุคลากรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ทนาย หรือเป็นผู้ช่วยทนาย ในเวลาเดียวกัน รัฐควรส่งเสริมการเติบโตของวิชาชีพทางกฎหมาย และจัดอุปสรรคด้านการเงินของการศึกษาทางกฎหมาย
66. รัฐควรส่งเสริมการเข้าถึงวิชาชีพทางกฎหมายอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมาตรการที่สนับสนุนเป็นการเฉพาะ เพื่อให้ผู้หญิง ชนกลุ่มน้อย และผู้เสียเปรียบด้านเศรษฐกิจได้เข้าถึงวิชาชีพนี้

แนวปฏิบัติ 14. ผู้ช่วยทนาย

67. หากสอดคล้องกับกฎหมายในประเทศและมีความเหมาะสม รัฐควรยอมรับบทบาทของผู้ช่วยทนายและผู้ให้บริการที่คล้ายคลึงกันในการให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมาย กรณีที่มีการเข้าถึงทนายได้จำกัด
68. ตามเป้าประสงค์ดังกล่าว รัฐควรปรึกษาหารือกับหน่วยงานภาคประชาสังคมและหน่วยงานยุติธรรม รวมทั้งสมาคมวิชาชีพเพื่อนำมาตรการมาใช้
- (ก) เพื่อจัดทำโครงการให้บริการของผู้ช่วยทนายในระดับชาติ โดยมีหลักสูตรการอบรมและการรับรองวิทยฐานะอย่างเป็นมาตรฐาน รวมทั้งมีขั้นตอนการคัดกรองและตรวจสอบคุณสมบัติอย่างเหมาะสม
 - (ข) ประกันให้มีการจัดทำมาตรฐานด้านคุณภาพของบริการของผู้ช่วยทนาย และดูแลให้ผู้ช่วยทนายได้รับการอบรมอย่างเพียงพอและปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การกำกับดูแลของทนายที่จดทะเบียน
 - (ค) เพื่อประกันให้มีกลไกการติดตามและประเมินผลเพื่อประกันคุณภาพของบริการของผู้ช่วยทนาย
 - (ง) เพื่อส่งเสริมการปรึกษาหารือกับหน่วยงานภาคประชาสังคมและหน่วยงานยุติธรรม เพื่อจัดทำหลักจรรยาบรรณที่มีผลผูกพันกับบรรดาผู้ช่วยทนายที่ทำงานในระบบยุติธรรมทางอาญา
 - (จ) เพื่อกำหนดประเภทของบริการทางกฎหมายที่ผู้ช่วยทนายทำได้ และประเภทของบริการซึ่งผู้ให้บริการต้องเป็นทนายความเท่านั้น ยกเว้นแต่มีการกำหนดเป็นอย่างอื่นภายใต้อำนาจของศาลหรือสมาคมทนายความที่เกี่ยวข้อง

- (ฉ) เพื่อประกันให้มีการเข้าถึงผู้ช่วยทนายที่ได้รับการรับรอง และได้รับการกำหนดบทบาทให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่โรงพักและเรือนจำ สถานที่ควบคุมตัวหรือศูนย์ควบคุมตัวระหว่างรอการพิจารณาคดี
- (ช) หากเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบระดับประเทศ อนุญาตให้ผู้ช่วยทนายที่ได้รับการรับรองจากศาลและผ่านการอบรมอย่างเหมาะสมเข้าร่วมในขั้นตอนของศาล และให้คำปรึกษากับจำเลยในกรณีที่ไม่มีทนายความอยู่ด้วย

แนวปฏิบัติ 15. ระเบียบและการกำกับดูแลผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

69. เป็นไปตามหลักการ 12 และเป็นไปตามกฎหมายระดับชาติเพื่อประกันความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ รัฐจะร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพเพื่อ

- (ก) ประกันให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อการรับรองผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
- (ข) ประกันว่า ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจรรยาบรรณ และให้มีบทลงโทษอย่างเหมาะสมกรณีที่มีการละเมิด
- (ค) กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อประกันว่า ผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายจะไม่สามารถขอรับค่าใช้จ่ายจากผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการความช่วยเหลือทางกฎหมาย ยกเว้นแต่ได้รับอนุญาตให้ทำเช่นนั้น
- (ง) ประกันให้มีหน่วยงานที่ไม่ลำเอียงเป็นผู้รับเรื่องและพิจารณาข้อร้องเรียนทางวินัยที่มีต่อผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
- (จ) กำหนดให้มีกลไกกำกับดูแลอย่างเหมาะสมสำหรับผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยเฉพาะเพื่อป้องกันการทุจริต

แนวปฏิบัติ 16. ความเป็นภาคีกับผู้ให้บริการทางกฎหมายที่ไม่ใช่รัฐและสถาบันอุดมศึกษา

70. หากเหมาะสม รัฐควรเห็นชอบการสร้างความเป็นภาคีกับผู้ให้บริการทางกฎหมายที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรเอกชนและผู้ให้บริการอย่างอื่น

71. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว รัฐควรใช้มาตรการโดยมีการปรึกษาหารือกับหน่วยงานภาคประชาสังคมและหน่วยงานยุติธรรมและสมาคมวิชาชีพ

- (ก) เพื่อยอมรับระบบกฎหมายที่หน่วยงานอื่นนอกเหนือจากหน่วยงานของรัฐมีบทบาทในการให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน
- (ข) เพื่อกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพของบริการช่วยเหลือทางกฎหมาย และสนับสนุนการจัดทำโครงการอบรมที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้ให้บริการทางกฎหมายนอกเหนือจากหน่วยงานของรัฐ
- (ค) เพื่อกำหนดให้มีกลไกติดตามและประเมินผลเพื่อประกันคุณภาพของบริการช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยเฉพาะบริการที่ให้โดยไม่คิดมูลค่า

- (ง) เพื่อทำงานร่วมกับผู้ให้บริการทางกฎหมาย เพื่อขยายพื้นที่ให้บริการ ปรับปรุงคุณภาพและผลกระทบ และสนับสนุนการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในทุกภาคของประเทศและในทุกชุมชน รวมทั้งในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ที่เสียเปรียบด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย
- (จ) เพื่อพัฒนาความหลากหลายของผู้ให้บริการทางกฎหมาย โดยใช้แนวทางการทำงานที่เป็นองค์รวม อย่างเช่น บริการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีเจ้าหน้าที่เป็นทนายความ และผู้ช่วยทนาย และการทำข้อตกลงกับสหภาพทนายความและสมาคมทนายความ คลินิกกฎหมายใน มหาวิทยาลัย และองค์กรเอกชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่ให้บริการช่วยเหลือทางกฎหมาย

72. หากเหมาะสม รัฐยังควรใช้มาตรการ:

- (ก) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งคลินิกช่วยเหลือกฎหมายตามคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมโครงการคลินิกกฎหมายและกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะในบรรดาอาจารย์มหาวิทยาลัย และหน่วยงานของนักศึกษา รวมทั้งให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ
- (ข) เพื่อส่งเสริมและกำหนดมาตรการที่กระตุ้นให้นักศึกษานิติศาสตร์เข้าร่วมงานกับคลินิกกฎหมายและโครงการกฎหมายชุมชนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายและการปฏิบัติของประเทศ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรอย่างเป็นทางการหรือเป็นการพัฒนาด้านวิชาชีพ
- (ค) ในกรณีที่ยังไม่มีการจัดทำ ให้จัดทำหลักเกณฑ์การปฏิบัติของนักศึกษาซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การกำกับดูแลของทนายความที่จดทะเบียนหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องจัดทำขึ้นโดยผ่านการปรึกษาหารือ และเป็นที่ยอมรับของศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจ เพื่อจัดระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในศาล
- (ง) ในแนวนิติศาสตร์ที่กำหนดให้นักศึกษาต้องเข้ารับการฝึกงานทางกฎหมาย ควรมีการจัดทำหลักเกณฑ์ เพื่อช่วยให้พวกเขาสามารถฝึกงานในศาลภายใต้การกำกับดูแลของทนายความที่จดทะเบียน

แนวปฏิบัติ 17. งานวิจัยและข้อมูล

73. รัฐควรประกันให้มีกลไกเพื่อติดตาม ตรวจสอบและประเมินความช่วยเหลือทางกฎหมาย และควรสนับสนุน การปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างต่อเนื่อง

74. ตามเป้าประสงค์ดังกล่าว รัฐควรนำมาตรการมาใช้ดังนี้

- (ก) เพื่อให้มีการทำวิจัยและเก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ โดยจำแนกตามเพศสภาพ อายุ สถานภาพด้าน สังคม-เศรษฐกิจ และการกระจายในเชิงภูมิศาสตร์ของผู้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย และเพื่อ ตีพิมพ์เผยแพร่ผลจากงานวิจัยเหล่านั้น
- (ข) เพื่อแลกเปลี่ยนในแง่แนวปฏิบัติที่ดีในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

- (ค) เพื่อติดตามการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเป็นผล และสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- (ง) เพื่อจัดอบรมข้ามวัฒนธรรม ที่เหมาะสมในเชิงวัฒนธรรม อ่อนไหวด้านเพศสภาพ และเหมาะสมกับวัย สำหรับผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
- (จ) เพื่อพัฒนาการสื่อสาร การประสานงาน และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานยุติธรรม โดยเฉพาะหน่วยงานระดับล่าง เพื่อจำแนกปัญหาในพื้นที่และเพื่อให้ความเห็นชอบต่อการปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

แนวปฏิบัติ 18. ความช่วยเหลือทางวิชาการ

75. ควรให้มีการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการและลำดับความสำคัญของรัฐที่ร้องขอความช่วยเหลือ โดยเป็นหน้าที่ขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์การสหประชาชาติ แหล่งทุนแบบทวิภาคีและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรัฐที่มีความร่วมมือระดับทวิภาคีและพหุภาคี ทั้งนี้เพื่อหาทางพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพระดับชาติและหน่วยงานที่จะพัฒนาและปฏิบัติตามระบบความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการปฏิรูปความยุติธรรมทางอาญา หากเหมาะสม